І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-6740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 20-го ТРАВНЯ 1960 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 20, 1960 No. 96. VOL. LXVII.

НІКСОН ВИЯВЛЯЄ ДІЯЛЬНІСТЬ ШПИГУНІВ СССР ПІД ЧАС ВІЗИТИ ХРУЩОВА В ЗДА

СЕН. ҐОР ЗАКИДАЄ НІКСОНОВІ ВИКОРИСТОВУВАННЯ ШПИГУНСЬКОЇ АФЕРИ ДЛЯ ВИБОРЧОЇ ПРОПАҐАНДИ

Боффало, Н. Й. — Віце-президент Ричард М. Ніксон виявив на пресовій конференції, що під час промови совєтського прем'єра в Об'єднаних Націях в Ню Йорку 18-го вересня минулого року, американські аґенти приловили твох совєтських шпигунів, які старалися дістати важливі документи від одного американця в Спрінгфілді, Массачусетс. Одним із цих шпигунів був урядовець секретаріяту ОН Вадим А. Кирилюк, а другим інший совєтський шпигун із совєтської амбасади. Державний секретар Крістіян А. Гертер зарядив, щоб аґенти ФБІ не арештували тоді тих шпигунів СССР, бо не хотів викликати скандалу під час побуту Хрущова в ЗДА. Про шпигунство Кирилюка повідомлено пізніше генерального секретаря ОН Даґа Гаммершилда, і Кирилюк в січні ц. р. мусів із родиною залишити ЗДА. Ніксон казав, що цей факт є яскравим контрастом до поведінки Хрущова з приводу зістрелення американського літака „У-2" над СССР в дні 1-го травня ц. р. Інший совєтський шпигун не був так скомпромітований, як Кирилюк, і йому дозволено залишитися в цій країні. Віце - президент сказав, що замішаний в цю аферу американець не був державним урядовцем і не був заарештований, бо належно виправдався перед аґентами ФБІ. Ніксон виголосив промову на конвенції крайового товариства продавців, в якій аналізував поведінку Хрущова в Парижі. Він казав, що совєтський прем'єр можливо шукає жертвенного козла в Парижі, щоб відвернути увагу населення СССР від економічно катастрофи. Можливо також, що Хрущов є під впливом сталіністів або китайських комуністів, які противляться політиці т. зв. коекзистенції. Та якби там воно не було, Хрущов не доцінив інтеліґенції народів вільного світу, і не подумав над тим, що йому не вдасться настрашити президента Айзенгавера та шантажувати вільний світ справою зістреленого літака „У-2". На думку Ніксона, Хрущов не передбачив, який вплив на американський нарід матиме совєтський шантаж на конференції в Парижі. Ніксон казав, що сам Хрущов є „майстром від шпигунських справ", який не припиняв шпигунської акції своїх аґентів навіть під час свого побуту у ЗДА, але проте обурюється на те, що американський літак перебував над совєтською територією. Це також, на думку Ніксона, є відповіддю на невдоволення демократів, чому уряд не наказав припинити розвідчих летів понад СССР перед конференцією в Парижі. Це місце в Ніксоновій промові викликало сильний спротив сенатора-демократа з Теннесі Алберта Ґора, який закидає віце-президентові, що використовує цю справу в своїй виборчій кампанії та виступає проти демократів, які устами своїх провідників заявили повну підтримку президентові Айзенгаверові, якого образив Н. Хрущов. Сенатор Ґор не порушував справи конференції в Парижі, тільки виступив проти віце - президента Ніксона, закидаючи йому, що це він недавно хвалився, що його заслуга в тому, що Хрущов відвідував Білий Дім минулого року. Виявляється, що чотири демократичні провідники вислали були депешу Айзенгаверові в Парижі, щоб повідомив Хрущова про те, що безцільно є чекати на нового президента ЗДА, бо і демократичний президент не зможе зайняти іншого становища ніж те, яке зайняв був Айзенгавер в Парижі. Цю заяву підписали: сенатор Линден Б. Джансон — провідник демократичної більшости в Сенаті; спікер Палати Репрезентатів Сем Рейбирн, колишній демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон і голова Сенатської Комісії Закордонних Справ — сенатор Дж. В. Фулбрайт.

АЙЗЕНГАВЕР ВИГОЛОСИТЬ У ЗДА ПРОМОВУ ПРО ЗІРВАНУ ХРУЩОВИМ ПАРИЗЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Париж. — З офіційних американських кіл повідомляють, що президент Айзенгавер після свого повороту до З'єдинених Держав Америки, який відбудеться в п'ятницю цього тижня по полудні, плянує виголосити велику промову до американської нації про безуспішну паризьку конференцію „на вершинах", зірвану брутально Хрущовим. Виголосить цю свою промову Президент правдоподібно аж з початком найближчого тижня. Перед своїм від'їздом з Парижу до Портуґалії, в четвер 19-го ц. м., президент Айзенгавер відбув прощальну зустріч з французьким президентом де Голем і кінцеву конференцію з британським прем'єром Мекмілленом. Він поїхав туди на чотири дні раніше, як спершу плянувалось. В Портуґалії приготовляють през. Айзенгаверові тріюмфальне й оваційне прийняття. Такою ж оваційною і багатолюдною має бути зустріч през. Айзенгавера з представниками уряду і громадянства після його повороту до Вашинґтону в п'ятницю цього тижня, в якій візьме масову участь теж і шкільна молодь.

В АМЕРИЦІ

● **Радіова і телевізійна станція** в Гавані, Куба, підтримує становище Хрущова в Парижі, кажучи, що він „мав повну слушність, коли не допустив до відбуття конференції на вершинах". Цю стацію контролює уряд прем'єра Фіделя Кастра.

● **Губернатор - демократ** Каліфорнії Едмунд Брави заявив журналістам, що невдача з конференцією в Парижі зможе спричинити те, що віце - президент Ричард М. Ніксон не здобуде республіканської номінації на президента. „Ніксон так близько є зв'язаний з урядом, що республіканці можуть вирішити взяти на кандидата Рокефеллера", який не відповідає за дії теперішнього республіканського уряду.

● **Нюйоркська поліція** заарештувала канадійську громадянку „панну" Елізабет Спеддінґ, колишню графиню Мароска, за те, що вона заробляла річно по 100,000 долярів на організованій проституції. Вона висилала на проституцію дівчат і жінок із Ню Йорку до інших стейтів, а також і до Гавани і Каракасу та Мехіко Ситі. Е. Спеддінґ була колись законною жінкою румунського графа Луіса Мареска, з яким розвелася.

● **Нюйоркська біржа** зареаґувала на розбиття навершинної конференції в Парижі тим, що зросли ціни на ті акції, які відносяться до оборонного промислу, а всі інші вартісні папери подешевшали.

● **Сенатор - республіканець** Беррі Ґолдвотер заявив на пресовій конференції, що нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер ще може бути республіканським кандидатом на президента, хоч заявляє, що не хоче кандидувати. На думку сенатора Ґолдвотера Ніксон легко переможе свого демократичного противника сенатора Кеннеді, а сенатора Джансона важче було б перемогти.

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР ПЕРЕД СТАТУЄЮ ЖАННИ Д'АРК

През. Айзенгавер проходжувався в минулу середу по Парижі та заходив до його святинь і музеїв. На світлині бачимо Айзенгавера перед статуєю Жанни Д'Арк в соборі Нотр Дам де Парі. Жанна Д'Арк є не тільки для французів, але й для всього вільного світу символом хоробрости, невгнутости і самопосвяти в обороні батьківщини проти ворога, і тому преса вказує, що през. Айзенгавер черпав надхнення від Жанни Д'Арк для його боротьби проти найлютішого ворога.

ЗАКІНЧЕННЯ НАРАД НАД ЗВІТАМИ ТА НОВІ СПРАВИ ЗАПОВНИЛИ ТРЕТІЙ ДЕНЬ НАРАД ГОЛ. УРЯДУ УНСОЮЗУ

Торонто, Канада. — В середу 18 травня ц.р. Головний Уряд УНСоюзу продовжував тут у Готелі Кінґ Едвард Шератон свої річні наради, які почалися в понеділок дня 16 травня ц.р. Передполудневу сесію нарад цього дня виповнили в цілості дебати над звітом ред. А. Драгана про „Свободу" та її видання. В дебатах віддано багато уваги, крім щоденника „Свобода", зокрема англомовному „Українському Тижневикові" та дитячому журналові „Веселка". Після полудня започатковано дебати над новими справами, у висліді яких винесено цілий ряд рішень. Між іншими вирішено: збільшити суму виплачуваної членам дивіденди, підвищити вік в деяких родах забезпечення, приймати без лікарських оглядин членів на 5 років старших, як досі, не вводити тимчасово в життя апробоване конвенцією обезпечення від акцидентів і недуги, відкласти на пізніше видачу грамот родинного забезпечення, перевести деякі дальші поліпшення на Союзівці, зокрема побудувати павільйон для приміщення більшої кількости гостей на випадок дощу і подібне. Дебати над новими справами та ухвалами для добра УНСоюзу і українських спільнот у ЗДА і в Канаді продовжувалися також у четвер 19 травня. В середу увечері усі члени Головного Уряду УНСоюзу були гістьми Українського Канадійського Клюбу, що гуртує місцевих бизнесменів і професіоналістів.

УНСоюз піддержав протест канадійських українців проти знеславлення пам'яті гол. от. С. Петлюри

Торонто, Канада. — Головний Уряд УНСоюзу, що від понеділка дня 16 травня ц. р. відбував тут свої наради, одноцушно схвалив на сесії в дні 18 травня окрему резолюцію, в якій підтримує сильну протестаційну акцію, що її веде українське громадянство в Монтреалі під протекторатом Комітету Українців Канади проти висвітлювання французькою телевізійною сіткою канадійської радіової корпорації Сі-Бі-Сі телефільму про процес Шварцбарта. У протестаційній телеграмі УНСоюз, висланій директорові Сі-Бі-Сі в Оттаві, м. ін. сказано: „Головний Уряд Українського Народного Союзу, що об'єднує 79.000 громадян українського роду в Канаді і в ЗДА, та відбуває тепер у Торонті свої річні наради, одноцушно піддержує протест Комітету Українців Канади проти показу телефільму про процес Шварцбарта у 1927 році. Цей фільм злобно перекручує факти, зневславлює пам'ять українського національного героя Гол. Отамана Симона Петлюру, диґрадує українські національні аспірації та свідомо підсичує ненависть між етнічними групами населення Канади. Тому закликаємо припинити показ того неправдивого й образливого фільму."

Текст цієї резолюції із відповідним супровідним листом переслано мін. Старові та сенаторам і послам українського роду в Оттаві. Окремо, після вислухання звідомлень інж. Граба з Монтреалю, схвалено висловити підтримку для могутньої протестаційної акції української громади в Монтреалі, де після масових маніфестацій в неділю дня 15 травня ц. р. понад 800 українців пікетували в понеділок дня 16 травня будинок Сі-Бі-Сі в тому місті під час показу згаданого фільму у вечірніх годинах. Вся канадійська публічна опінія стоїть недвозначно по боці українців, що виразно видно з обширних звідомлень із протестаційних акцій українців у канадійській пресі. Директор Сі-Бі-Сі уже повідомила, що вона дає 30 травня українцям 30 хвилин часу на своїй телевізійній сітці для спростування того, що вони уважають за неправдиве і образливе у згаданому фільмі. Комітет Українців Канади звернувся до всіх українців і українських організацій на американському континенті, щоб вони листами і телеграмами чи до Сі-Бі-Сі чи до канадійських дипломатичних представництв висловили свій протест проти згаданого фільму.

● **Корпорація Ф. В. Доджа** стверджує, що від 1941-го року кошти будови нових домів збільшилися на 2.59 раза, це значить, що сьогодні треба видати 2.59 доляри при будові дому за те, що 19 років тому коштувало один доляр.

● **Комісія Цивільної Служби** найближчого місяця перенесе всі документи колишніх і теперішніх емеритованих урядовців, яких є коло 13 мільйонів до підземного сховища в Ботлері, Па. Це робиться на те, щоб зберегти ці документи та не допустити до їх знищення.

ХРУЩОВ ПОГРОЖУЄ П'ЯСТУКОМ

На пресовій конференції в Парижі в минулу середу Нікіта Хрущов погрожував п'ястуком Америці й усьому вільному світові та гатив п'ястуком по столі, заявляючи, що у випадку продовжування американських „піратських летів" над совєтську територію — невідхильно прийде війна. Ця пресова конференція була дуже бурхлива, бо журналісти вільної преси не могли стримати свого обурення і виявляли його голосними криками під адресою большевицького ватажка.

Тайна нарада на Кремлі рішила була сторпедувати Паризьку конференцію

Ню Йорк. — Від 11 до 14 ц.м. відбулись на Кремлі тайні наради Президії Компартії СССР, партійного секретаріяту і представників совєтських збройних сил, де рішено зірвати Паризьку конференцію. Головну ролю в переведенні постанови про звернення з „лаґідного" курсу політики супроти ЗДА та завернення на шлях холодної війни грали маршал Маліновський, Леонід Брежнев, Ніколай Іґнатов і Міхаіл Суслов. Хрущов дістав там доручення сторпедувати конференцію „на вершинах", покористувавшись як формальною причиною — летунським інцидентом. Пише про це Гаррисон Селсбері в "New York Times" з 10 травня, покликуючись на замітку в „Ізвєстіях" і в „Правді" про сам факт відбуття таких нарад. Селсбері твердить, що головною причиною тієї совєтської постанови було невдоволення серед високих совєтських старшин з приводу переговорів про міжнародне роззброєння та останніх редукцій в совєтській наземній армії. Ту постанову на Кремлі буцім-то переведено всупереч становищу Анастаса Мікояна, який поручав затіснення совєтсько-американських торговельних зв'язків. Тому Хрущову додали в ролі „янгола хоронителя" маршала Маліновського, який ні на крок не відступав його в Парижі. Хрущов вірно послухав наказів та тримався цупко визначеної лінії — провокувати Америку і ображувати Айзенгавера.

Совєти зголосили до Ради Безпеки ОН скаргу проти „американської аґресії"

Об'єднані Нації. — Совєтський міністер закордоних справ Андрей Громико каблеграмою з Парижу зголосив на руки сера Клода Корeі з Цейльону, який тепер є президентом Ради Безпеки Об'єднаних Націй, скаргу проти „аґресивних актів збоку З'єдинених Держав проти Совєтського Союзу", доконуваних частим порушуванням совєтського суверенного повітряного простору. Совєти домагаються акції Об'єднаних Націй задля припинення цих „провокаційних дій ЗДА", які становлять небезпеку для миру. В совєтській каблєґрамі не згадується про інцидент з літаком „У-2", але заповідається зголошення додаткового меморандуму для підтримання скарги. Названий президент Ради Безпеки негайно почав порозуміватись з усіми членами Ради Безпеки. Загально висловлюють думку, що перед суботою вона не зійдеться. Здогадуються, що Америка у відповіді на совєтську скаргу зголосить пропозицію, щоб Об'єднані Нації перейняли на себе патрулювання з повітря в усьому світі, щоб протидіяти небезпеці несподіваної адаки. Очевидно, що Совєтський Союз такий проєкт негайно відкине.

У Зах. Німеччині бояться нової війни

Бонн. — Зірвання Хрущовим Паризької конференції викликало дуже тривожні настрої в Західній Німеччині, в якій завжди відчувалося деякий неспокій з уваги на сусідство з комуністичною Східньою Німеччиною та постійні погрози й лайки Хрущова. Всі без вийнятку німецькі газети присвячують під цілосторінковими заголовками увагу подіям в Парижі та відгукам в західніх столицях. Темою загальних розмов всіх сірих осіб на вулицях, у залізницях і трамваях є паризькі події. У минулий вівторок, в дні, коли зірвано остаточно Паризьку конференцію, у соборі в Бонні кардинал Йосиф Фрінґс відправив архиєрейську Богослужбу на інтенцію світового миру, у приявності президента Німецької Федеративної Республіки Гайнріха Любке, канцлера Конрада Аденауера, всіх членів уряду, членів парляменту і дипломатичного корпусу. Аденауер і Любке перевели довгу нараду в чотири очі.

Тіто також таврує поведення Хрущова у Парижі

Београд. — До критичних голосів, що скрізь у світі відізвались з приводу провокаційної поведінки Нікіти Хрущова в Парижі, приєднався також юґославський диктатор Тіто. В обширній заяві, що її оприлюднено через офіційну пресову аґенцію Таньюґ, Тіто звернувся з закликом до всіх керівників великодержав, щоб вони забули питання престижу та намагались знайти порозуміння у головних світових справах. Нав'язуючи до летунського інциденту над Свердловськом, Тіто називав його „дуже поважною і неґативною подією", але тут же запитав: „чи вона має стати причиною для спору такого велетенського розміру? Очевидно, що ні, — це не може статися". Тіто признав, що вістка про розбиття Паризької конференції наповнила його „великою журбою і непокоєм" бо хоч Юґославія не сподівалася від вершинної конференції розв'язання всіх міжнародних труднощів, проте вона таки мала надію, що настане таке відпруження в міжнародній ситуації, щоб малі країни дістали більший голос. Тіто звернувся з суґестією, щоб Об'єднані Нації „якимсь чином" інтервенціювали проти відновлення холодної війни. Його заява не залишає сумніву, що він був заскочений грубою поведінкою Хрущова та взагалі рішенням Москви завернути на шлях сталінської холодної війни.

ХРУЩОВ ПРОДОВЖУЄ СЕРІЮ ПРОВОКАЦІЙНИХ ПОГРОЗ І ОБРАЗ

Париж. — Нікіта Хрущов продовжував у середу 18 травня ц.р. обкидування Америки та персонально президента Айзенгавера, як також Ричарда Ніксона, провокаційними погрозами та образами. Він зробив це в окремій обширній заяві, яку проголосив на вступі до пресової конференції. Коли приявні західні журналісти привітали Хрущова ворожими вигуками, а горстка комуністичних журналістів оплескувала Хрущова, він виголосив імпровізовану промову про те, що це — казав він — канцлер Аденауер вислав для демонстрації проти нього декого з тих, які втекли були з-під Сталінґраду і з України. Ці „лакеї імперіялізму" своїми окликами ворожости потверджують його переконання, що він правий у своїх ділах і словах. — В окремій згаданій вище заяві він називав летунські місії ЗДА над Совєтами — „піратськими" та „бандитськими", говорив про „американських злодіїв" та раз-у-раз твердив, що Америка перевела аґресію проти СССР. З глумом і кпинами він обезцінював заяву президента Айзенгавера, що припинено розвідчі лети проти СССР. Хрущов твердив, що за заявою Президента ці лети тільки тимчасово припинились, на час урядування президента Айзенгавера, себто до січня 1961 року і що Айзенгавер хоче таким чином вможливити свому наслідникові, щоб він продовжував „аґресію" проти СССР. Хрущов заявся з цього приводу та заявляв, що супроти такої політики Америки він не може мати довір'я до тривкости її міжнародних зобов'язань. Він запевняв, зрештою, що Совєти надалі поручають „мирне співіснування" і надалі готові брати участь в конференціях „на вершинах", але мусять мати ґарантію, що ті, з якими вони переговорюють, не ведуть „зрадницької аґресії". Хрущов навів приклад з котом, що коли кіт підкрадеться до сметани і з'їсть її, то господиня хапає кота за потилицю і сильно потрясе ним. Хрущов запитував, чи не добре було б так схопити „американських аґресорів" за карк і потрясти ними, щоб вони зрозуміли, що їм не вільно переводити аґресії проти СССР. З ділових справ, що їх заторкнено в запитах журналістів на пресовій конференції, Хрущов далі обстоював плян перетворення Західнього Берліну на „вільне місто", з відкликанням відтіль західніх гарнізонів. Хрущов дав виразно зрозуміти, що Совєти хочуть, щоб в Західньому і Східньому Берліні не було „двох різних економічних систем", себто, щоб Західній Берлін так само скомунізовано, хоч тут же запевняв, що мешканці Західнього Берліну повинні самі вирішити, в якій системі хочуть жити. Він заявив, що коли Захід не погодиться на підписання мирового договору з „двома Німеччинами", то Совєтський Союз підпише такий договір із Східньою Німеччиною у відповідному часі, та що Совєти зроблять це так само, як З'єдинені Держави зробили супроти Японії, підписавши з нею мировий договір без участи Совєтів. Щодо двох Женевських конференцій, то Хрущов заявив, що конференція в справі припинення атомових вибухів буде продовжуватись. Якщо ЗДА відновлять атомові досліди, то Совєти негайно зроблять те саме. Зате, що стосується Женевської конференції про загальне роззброєння, то Хрущов заявив, що там західні держави виявили, що вони „не хочуть роззброєння, а тільки контролю над збройним станом, що значить, що вони хочуть переводити шпигунську акцію". На це, казав він, Совєти не можуть погодитись, бо вони хочуть загального і повного роззброєння, після чого нікому ніхто не міг би загрожувати війною. Якщо західні держави не змінять свого становища на конференції роззброєння, то Совєти передадуть цю справу назад на найближчу Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй. — У відповідь на окремий запит, Хрущов заявив, що він з найбільшою приємністю поїхав би до Бразилії та інших країн південної Америки, але поки що не дістав запрошення. При цій нагоді він прославляв тих, які вчинили демонстрацію проти віце-президента Ніксона і, зокрема, надзвичайно хвалив Фіделя Кастра за його кампанію проти „американських імперіялістів". Запитаний про те, якого президента З'єдинених Держав Хрущов бажав би собі мати, він відповів славословієм на адресу Френкліна Делано Рузвелта, як такого, з яким Совєтський Союз міг „співіснувати". Поза тим, Хрущов раз-у-раз в найбільш ароґантському й чванькуватому тоні говорив про могутність Совєтського Союзу, його переможний марш до комунізму і т.п. пропаґандивні небелиці.

Крім оцього свого публічного виступу на пресовій конференції, Хрущов дав пізнати свою „неласку" супроти през. Айзенгавера, поминувши його у своїх прощальних візитах, що їх зробив у Парижі. Він відвідав Мекміллена в англійській амбасаді та президента де Голя, обом теж дякував в своїй заяві за гостинність і старання для добра конференції. Але, мовляв, вони повинні були переперти, щоб Айзенгавер перепросив Совєти за „аґресію"...

У СВІТІ

● **Голоси преси з цілого світу** засуджують Хрущова за розбиття Паризької конференції. Лондонські щоденники „Таймс", „Дейлі Експрес", „Нюз Кронікл", „Дейлі Міррор" — прославляють достойну поставу Айзенгавера в Парижі. Паризькі газети „Ле Фіґаро", „Аврор" і інші, — австрійська „Ді Пресс", німецькі „Франкфуртер Альґемайне Цайтунґ", „Б. Ц. ін Вест Берлін" і інші, „Актуельт" і „Берлінське Тіденте" в Копенгаґі, „Де Телеґраф" в Амстердамі, „Даґенс Нугетер" в Штокгольмі, „Мініхі" і „Асаґі" в Токіо, „Ді Геральд" в Мелберні в Австралії — скрізь таврують Хрущова. На тлі цих голосів смішно виглядає величезний заголовок в „Ізвєстіях": „Американські аґресори торпедують конференцію".

● **До Єрусалиму** приїхав голова Комісії для закордонних зв'язків в американському Сенаті, сен. Вільям Фулбрайт. Гасан Катіб, губернатор йорданської частину Єрусалиму, привітав його в імені йорданського уряду та інформував докладно про стан близько мільйонової маси арабських втікачів з Палестини ще з часів ізраїльсько-арабської війни.

● **До японського порту Шімода** приплили чотири американські кораблі на 21-ий з черги Фестиваль у честь коммодоре Метью С. Пері, який в 1854 року загнався туди на своєму „піратському" кораблі.

● **У Північній Родезії в Африці** юрба чорних демонстрантів обкидала камінням та потім запалила одяг на англійській громадянці Ліліян Бартон. Вона померла від ран, а її дві малі донечки, також важко побиті, знаходяться в шпиталі. Винуватці втекли.

● **Нова Зеляндія** видала візи для 20-х родин втікачів в Австралії, яких ніяка країна не хотіла прийняти тому, що в кожній з тих родин був найменше один каліка. В середній Европі знаходиться ще кругло 30,000 втікачів з країн Східньої Европи, в тому числі чимало українців. З них одна третина належить до числа „упослідженних", що їх із здоровних причин не впускають такі країни, як ЗДА чи Канада.

● **У Світовому Році Втікача** 74 країни у світі видали з цієї нагоди спеціяльні поштові марки. 46 країн прислали колекцію 125 різних поштових марок, присвячених Рокові Втікача, і вони виставлені до 30 червня ц. р. в головній галі палацу Об'єднаних Націй в Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Що далі?

Розбиття Хрущовим Паризької конференції ще поки вона почалась — створює ситуацію непевности і дезорієнтації. Цей настрій тим гірший, що аж до самих останніх днів, буквально до минулої неділі, коли то Хрущов виявив уперше французькому президентові де Голеві плян зголошення ультиматуму на адресу президента Айзенгавера, — ніхто не сподівався такого ходу подій. Над можливими наслідками того краху радили негайно в Парижі лідери трьох західніх великодержав. Можна здогадуватись, що найпершим питанням, яке вони обговорювали, були причини, чому Москва рішила відмовитися від конференції, за якою так страшенно побивалась, бо з причинами такого звороту совєтської політики найтісніше зв'язані і дальші її кроки.

І тому оте „що далі?" стосується совєтської політики. Відколи совєтський імперіялізм зараз після останньої війни підпорядкував Москві цілий ряд країн в Східній і Середній Европі, загрозив агресією цілому вільному світові та започаткував період холодної війни, ключ до міжнародної ситуації постійно знаходиться в руках Москви. Всі імперіялістично - агресивні рухи мають за собою той атут, що його дає наступ. Від кінця останньої війни вільний світ, програвши ту війну політично, знаходиться в дефензиві, а вся його реакція, що проявилась у створенні сіті військово - політичних союзів в Атлантійському обширі, на Середньому Сході й у Південно - Східній Азії, має також тільки оборонний характер. Хрущов зняв крик на цілий світ про „агресію", що її ніби допустилась Америка своїм одноособовим неузброєним літаком „У-2", але ж відомо, що Америка веде військову розвідку не для підготови нападу на Совєтський Союз, а для забезпечення себе проти несподіваної з його боку атаки. Тому і в теперішній ситуації, що її створює розбиття Паризької конференції, Захід плянуватиме передусім відпір на всі можливі зачіпні дії Москви у зв'язку з поновленням та загостренням холодної війни. Але в цій своїй дефензивній поставі Захід так довго залежатиме від щораз нових штук, придумуваних Москвою, поки сам не перейде до політичної офензиви проти неї.

Великий атут, що його має Захід в очікуванні найближчих кроків Москви, — його єдність. Вона проявилася в Парижі так виразно й безсумнівно, що повинна зацукати Хрущова. Сьогодні вже кожний чистильник черевиків на вулицях західніх великих міст знає, що єдиний арґумент, який промовляє Хрущову, це — арґумент сили. Це було до цього часу випадку, щоб Совєти не завернули, побачивши справжню силу. Мадяри слушно мають жаль до Заходу за його пасивність на переломі жовтня - листопада 1956 року, бо Москва була б пальцем не рушила, якби напевно знала, що її збройна інтервенція проти Мадярщини означатиме вибух великої війни. Вічне шантажування Заходу Хрущовим припинилося б, якби Захід, зокрема і особливо Америка, протидіяв не мовчанкою, заперечуваннями і спростуваннями, але сильними словами і переконливими ділами.

Нині большевики продовжують мобілізувати на всьому просторі Совєтського Союзу „народний гнів" проти Америки. Масово посилена нагінка з демонстраціями, резолюціями і лайками цілої преси ведеться і в комуністичному Китаї. Невідомо ще, чи робиться це для відвернення уваги невільничих громадян від їхніх турбот і скеровування її в сторону „американських імперіялістів", чи має на увазі якісь конкретні акти закордонної політики й закордонної агресії. Очевидно, це мусить мати вплив і на внутрішні відносини в західніх країнах. Маніфестація єдности в американському Конгресі подає знамениту лекцію і нам, українцям, як слід поводитись в хвилинах кризи, коли загрожена не партія чи група, а ціла країна, ціла нація. Хоч теперішній передвиборчий час є великою спокусою для використування невдалої місії літака „У-2" для кампанії демократів проти республіканської адміністрації, проте лідери демократичної більшости в Конгресі закликають підтримувати президента Айзенгавера і відкласти „на пізніший, слушний час" розгляд різних сумнівних подробиць тієї розвідчої місії. На тлі такого державницького підходу скреґітливим тоном прозвучали заяви колишнього канадійського закордонного секретаря Леслі Пірсона та колишнього демократичного кандидата Адлея Стівенсона, які задля оригінальности чи пустословія старалися виправдувати поведінку Хрущова. Їхні голоси проминули безслідно в загальному протихрущовському обуренні. Цей настрій єдности і одностайної оцінки поведінки Хрущова в Парижі є гарантією, що нова міжнародна криза не загрожує Заходові катастрофою.

Попередження Кастрові

Розвиток внутрішньої і зовнішньої політики диктаторського режиму Фіделя Кастра на Кубі, зокрема такі факти, як щораз гостріше ставлення цього режиму до З'єдинених Держав Америки, підсилюване особливо ж під час хрущовської кампанії проти ЗДА, переслідування антикомуністичних діячів і закриття єдиного ще досі незалежного антикомуністичного часопису — все це підкреслює міцну пов'язаність політики Кастра із напрямками і цілями комуністичної Москви на терені Західньої гемісфери. Згідно з плянами Москви, Куба має бо стати плящдармом міжнародного комунізму для розгортання не тільки підривної та пропаґандивної діяльности, але й холодної війни проти ЗДА.

Усе наполегливіше й міцніше в'яже себе Кастро із справою комунізму і все більше впливу здобувають собі комуністи у державному та громадському житті Куби. І тому пастирське послання кубинського католицького архиєпископа Енріко Переза Скрантеза до кубинських католиків, опубліковане останніми днями, є не тільки підтвердженням прокомуністичних тенденцій в уряді Кастра, але й має свою вимову, як пересторога кубинському народові й урядові проти наслідків потурання комунізмові і його підривній роботі. Послання це має тим більшу вагу, що його проголосив високий достойник Католицької Церкви, який у минулому ставився прихильно до революційного руху Кастра і навіть допоміг Кастрові врятуватися після безуспішного нападу на військовий гарнізон у Сантіяго.

У посланні архиєпископа Скрантеза недвозначно стверджено, що Католицька Церква на Кубі не залишиться байдужою в обличчі посилення комуністичних впливів на Кубі. Скрантез закликає кубинців ні в якому разі не співпрацювати з комуністами і організуватися для активного спротиву „діялектичному матеріялізмові Маркса й атеїстичному комунізмові, який був, є і залишиться непримиренним ворогом Церкви". В посланні висловлено також вимогу освідомлювати маси вірних, щоб вони не йшли на жадну співпрацю і на жадні заклики комуністів, які, якщо прийдуть до повної влади і здійснення своїх впливів, знищать громадянську свободу і залишать одного дня кубинців без хліба і — без Бога.

Значення цього послання не тільки в його проголошенні. Воно визначає теж і початок відкритої боротьби панівної на Кубі Католицької Церкви проти форсованої Кастром співпраці з комуністами і Москвою.

Любомир О. Ортинський

ПОВОРОТ НА ШЛЯХ СТАЛІНА

З притаєним віддихом прислухається в ці дні ввесь світ до радіових і телевізійних повідомлень з Парижу. Ті, які мали надію, що там знайдуть панацею на світове замирення, тяжко розчарувались. Ті, які вірили, що з совєтськими можновладцями можна договоритись, переконалися в чомусь іншому. З брутальністю совєтського політрука Хрущов засипав президента Айзенгавера образами і поставив вимоги, на які голова першої світової потуги не міг піти. Поставив ці вимоги на те, щоб зірвати конференцію, щоб зробити гострий зворот від дотеперішньої політики т. зв. мирного співіснування і завернути її на сталінський шлях терору і агресії.

В самому початку американсько - совєтських стосунків був гріх: було прижмурення ока і небажання називати на ім'я совєтських злочинів, совєтського ґеноциду, совєтського поневолення народів; було бажання на тлі всіх тих злочинів таки договоритися з бандитом, який відкрито заявляв усім, хто тільки хотів слухати, що він скорше чи пізніше влізе в чужу комору і поперерізує горлянки господарів. Приносилося в жертву принципи, нагиналось мораль на те, щоб удобрухати молоха і виторгувати в нього власну недоторканість. Ніби державні рації, а по суті політика ілюзій змушували Захід забувати винницьку масакру та будапештське кровопролиття і удостоїли ката найвищими почестями включно з гарматними сальвами.

І тепер прийшло глибоке потрясення: нахабна, нечувана в міжнародній практиці образа, прийшов провокативний виклик і грубіянське помахування пальцем. Очевидно, всього того треба було сподіватися, і хто пережив розчарування, сам собі винен. Але чому до того дійшло?

Великим нонсенсом було б думати, що паризьку конференцію зірвав зістрелений під Свердловськом американський розвідчий літак У-2. Як подала фахова американська преса, подібних літаків пропало за чотири роки розвідувальних полетів щось із вісім, і від 1958 року Москва знала про ці лети. Знав про них Хрущов напередодні свого виїзду до ЗДА, знав тоді, коли стискав руку Айзенгавера після розмов у Кемпі Дейвіда, коли називав президента „великим миротворцем". Хрущов тільки використав випадок з літаком, щоб перевести заздалегідь заплянована і порішену в Москві акцію. Виглядає, що одною з причин такого рішення був тиск, зроблений на Хрущова сталінською групою і Китаєм. Є багато даних думати, що для совєтських можновладців т. зв. мирне співіснування з усім його вахлярем обосторонніх можливостей — туризму, культурного обміну тощо — стало загрозливим, почало заражувати совєтських громадян бацилем сумнівів і порівнянь між „капіталістичним пеклом" і „соціялістичним раєм", і для того, щоб не допустити до дальшого „розкладу", щоб мати причину для прикручення шруби терору внутрі імперії і для підготови евентуальних агресій, треба було здраматизувати випадок з літаком і зірвати конференцію.

Коли пишуться ці рядки, ще завчасно робити висновки, а тим більше ставити будь-які прогнози. Ще, для прикладу, невідомо, як виглядатиме сепаратний договір СССР з т. зв. Німецькою Демократичною Республікою, що його Хрущов заповів на днях підписати. Але на підставі того, що вже сталося, можна ствердити, що світова політика щойно зробила гострий зворот і зі шляху свідомого та несвідомого самообману і гіпокризії, з періоду студій і намагань договоритися з Москвою входить на нові рейки, які можуть привести до радикальних дій і розв'язок.

Самозрозуміло, що в цих днях особливо часто чуємо слово „війна". Спекулювати щодо цієї теми — зайво. Хіба що слід усвідомити собі, що війна це не обов'язково атомова і воднева бомба, але також різні форми „малих" воєн, що до них сучасна політична мапа світу з перетятими надвоє народними організмами — прямо запрошує.

Але крім цієї можливости, яку сьогоді, як і завжди, годі виключити, розкриваються й інші форми змагу, передусім політичні. Вважаємо, що найвищий час, щоб Захід, а передусім ЗДА, тепер, коли Хрущов закінчив говорення „крізь квіти", зі свого боку подав рахунок, яким обтяжений совєтський режим, і щоб усвідомлення в злочинах Москви стало масовим. Впарі з тим треба остаточно покінчити з політикою промовчування і недразнення найголовніших і для Москви смертельно небезпечних справ — справи поневолених неросійських народів. В цьому напрямі повинні піти посилені заходи наших політичних чинників, і вони повинні зустрітися з повним зрозумінням.

Події, що їх переживаємо, повинні б протверезити також усіх тих, на жаль, численних, наших земляків, які вийшли з рідного краю як політичні еміґранти, але „втопилися в салі", з о б и в а т е льщились. Фактом є, що багато навіть з кіл інтеліґенції демонструють жалюгідну політичну неграмотність, їм здається, що вони під кожним поглядом забезпечені і що їх, як колись казали, „ніхто з хлопа не скине", ніщо не примусить зайнятися якимись громадськими чи політичними справам. А так воно не є. Увесь світ живе під знаком змагу за бути чи не бути, і ніхто не може собі дозволити ізолюватися від справ, турбот і боротьби спільноти, в якій живе.

В НАЙБЛИЖЧОМУ РОЦІ БРАКУВАТИМЕ 132,000 УЧИТЕЛІВ

Ню Йорк. — Крайове Виховне Т-во обрахувало, що в найближчому шкільному році бракуватиме коло 135,000 учителів в публічних школах. Найбільший брак учителів буде в найнижчих клясах публічних шкіл. Число вчителів в публічних школах відноситься до числа вчителів у середніх школах як 8 до 5, але з нових учителів, які почнуть працювати в шкільному році 1960 - 1961, тільки 40% будуть підготовані до праці в елементарних клясах. Цього року закінчать студії 129,295 нових студентів, які могли б бути вчителями, це буде на 8,3% більше як в 1959 році.

НА ТЕМИ ДНЯ

ФАКТИ І ДУМКИ

Хрущов — реальний мислитель і добре знає, що „судьба іграєт человеком": сьогодні ти всесильний самодержець всея Росії, а завтра можуть послати тебе плекати кукурудзу в казахстанських пущах. Це було б ще пів біди, бо може бути й гірше. Передбачаючи такі можливості, Хрущов старається, поки має силу, використати якнайширше латинську приповідку: „Карпе дієм!" і вганяє по світі, бо дуже любить циганське життя. А що цигани, як відомо, кочують не самі, а з жінками та дітьми, то й Хрущов те саме робить.

Тим часом капіталістичні політики думають, що цей спосіб царювання належить до високих прикмет модерної дипломатії, і собі стараються наподоблювати Хрущова. Навіть такий самостійник, як де Голь, і той, вибираючись на дипломатичні відвідини до Лондону, сказав собі:

— А чим я гірший від ягось там каліновського пастуха?

І полетів з дружиною.

***

Колись Ленін сказав:

— Соціялізм — це електрифікація.

Якщо це правда, то в Північній Америці маємо соціялізм, а в СССР темний капіталізм, бо в нас уже, здається, все зелектрифіковано. І освітлення, і замітання, і печення, і стриження, і голення, і смертельна кара, ба навіть недавно повідомлено, що скоро будемо вживати, замість рицинової олії, електротаблеток.

Тим часом в СССР світять по селах скіпками, по містечках — каганцями, а по містах пів-на-пів: де гасівками, а де жарівками. Проте вірні наслідники Леніна називають свій лад соціялістичним, а наш — капіталістичним. Така то правда на світі!

***

Коли ми тікали від москалів, київський жидок Ілля Еренбурґ, великий московський патріот і невеликий письменник, кричав услід за нами:

— Не втечете! Ми вас і на Місяці знайдемо!

Нехай шукає мене на Місяці. Я туди не збираюся і ніколи не поїду. Хіба б послали мене силоміць. Але от товариша Еренбурґа можна буде скоро знайти десь у Казахстані, куди перекинуть його разом із музою, щоб там своїми оповіданнями розважав старого Лазаря Кагановіча.

***

— Маємо вже вас у мішку. Залишається тільки зав'язати гичку! — так у свій час говорив українцям Лазар Кагановіч. Гичку над нами справді зав'язали, але, на диво, під тією гичкою опинились не тільки ми, українці, а й ті, що збиралися нас загичкати.

„За Богом молитва, а за царем служба не пропадають", каже московська приповідка: А воно виходить не зовсім так. Як ті Лазарі не вислужувалися перед новітніми московськими царями, як не годили їм, а все на-дурно, напуст. Виявилося, що лазарівське гасло „Бей хахлов, спасай Росію!" тісно й нерозривно в'яжеться з гаслом: „Бей жідов, спасай Росію!", з гаслом, однаково дорогим для білої, червоної і сорокатої матушки Росії.

Сіґмаро

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ АМЕРИКАНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Для переважаючої більшости нової, а також для доброї частини нашої старої еміґрації американська шкільна система — зокрема середнє шкільництво — мало або зовсім незрозуміла. Тому в цій статті хочемо торкнутися цієї проблеми і також вичислити голоси поважніших критиків шкільництва.

Отже, на сучасну шкільну систему ЗДА, що в засадах своїх прийняла проґресивну теорію педагога Дюї з тридцятих років. Іде наступ двох напрямків. Один — це течія поміркованих, що пропонує поступово, еволюційно і без потрясень впровадити певні зміни, подиктовані життям і духом часу. Другий — це ті, які арґументують, що коли вводити зміни поволі, то вони вже будуть перестарілі як приймуться, і тому домагаються швидких і радикальних реформ. Ну, і очевидно третя течія — це консервативсти, які бачать все в найкращому порядку.

Кожний стейт є сувереном свого шкільництва і цей суверенітет запопадливо береже. Це й є причиною, чому інколи стейти нерадо приймають федеральну допомогу — щоб не дати спонуки до втручання. При ґубернаторові існує відділ народної освіти з поділом на дистриктові, окружні і місцеві підвідділи. Це правда, що Айзенгавер створив департамент здоров'я, суспільної опіки та народної освіти, але цей департамент обмежується до бюра шкільництва (Ю. С. Офіс оф Едукейшен), що збирає відомості, статистичні дані і готове служити порадами, яких ніхто не просить.

Кожний стейт визначає також і власні норми у шкільництві: наприклад, у 7-ох стейтах обов'язкове навчання повинно тривати не менше як 8 років, у 33 — 9; у 7 — 10; в 2 — 11 і в одному — 12. А з цього виходить різне знання учнів та неодностайне співвідношення трьох чинників: учнів — учителів — кляс.

Бюджет школи стоїть у безпосередньому відношенні до висоти податків з нерухомостей в даній місцевості чи зоні, а це значить чим податки вищі, тим багатша школа, і навпаки. Це знову приводить до великих контрастів, бо одні шкільні будинки бідні та скромні, а деякі люксусові, мов палати, з критими басейнами для плавання і такими предметами навчання як етикета та поведення, танці і т. п. Завідують школами під навчальним та адміністративним оглядом шкільні ради, що мають широку автономію; а всіх рад є понад 57,000.

Учительство — це окреме питання, в якому найважніший аспект — брак 135,000 учительських сил. А бракує їх тому, що платять мало, і після закінчення студій здібніші елементи беруть інші заняття, а вчити йдуть менше здібні, часто із незакінченими студіями, отже некваліфіковані. І це другий аспект, а третій, що випливає із другого, це мала пошана до вчителів. Навіть при наявності найкращих будинків та найздібніших учнів рівень навчання не буде високий без доброго вчителя. А шкільним радам пора зрозуміти, що вчителям фізики чи математи слід визначити вищу платню як інструкторам атлетики чи тренерам.

Засадничо ми маємо два типи середніх шкіл: фахові та звичайні. Завданням перших — давати бюровий, комерційний чи технічний вишкіл, від роблення капелюхів починаючи до маніпуляції кранів включно, в цілі затруднення молоді безпосередньо після закінчення такої школи.

Натомість метою звичайних шкіл є забезпечити учням певний рівень загальної освіти або знання, що відповідав би поземові інших культурних країв та уможливив би абсольвентам продовжувати студії на університеті. І тому на цьому місці ми поставимо собі — а згодом і відповімо на — три питання: чи ці школи відповідають своєму завданню — чи є певні стандарти і який дають вони рівень знання.

Почнімо з першого. У ЗДА малолітні знаходяться під охороною закону, але рівночасно у шкільництві дається їм право приймати рішення, які важать на ціле їхнє життя, бо у середніх школах маємо відділ академічний і неакадемічний, і вони повинні висловитися, котрий бажають вибрати. Академічний відділ — назва, безперечно, претенсійна — назагал дає тільки знання, що з ним сяк-так можна вступити до університету, отже щось ніби наша гімназія. Натомість неакадемічний — візьмім, приміром, комерсійний, де лекції машинописання і стенографії йдуть коштом фізики та інших предметів — це тільки відмінна форма фахового, бо запевняє вишкіл, а не знання. Добровільно вибирають академічний курс небагато учнів, бо він трудніший і вимагає праці над собою; учні воліють скомбінувати шкільні предмети так, щоб дістати легкі кредити. З цього бачимо, що гімназії тільки частинно відповідають своєму завданню, бо частина молоді одержує знання, а частина вишкіл. Нашим батькам радимо засягнути інформації в учителя та дорадника (який є при школі для тих цілей) і лише тоді приймати рішення, а не залишати його дітям.

Друге питання: федерального стандарту немає через первородний гріх автономії стейтів у справах шкільництва. При добрій волі, стейти, не резигнуючи із тих своїх прав, могли б домовитися між собою і усталити рівні вимоги з кожного предмету, але по сьогодні цього не зроблено і тому рівень абсольвентів дуже різний, а саме свідоцтво нічого вам не скаже, бо не вичисляє ані предметів, ані кількости взятих лекцій. Це й є причиною, чому розцвіла така кількість різних підготовчих курсів, чому університети вводять вступні іспити і чому так багато студентів відпадають у першому році.

Назагал уважають, що совєтська десятирічка стоїть на два роки вище від американської середньої школи, зробивши тут концесії вбік історії, що у Совєтів має своє специфічне насвітлення і відстає на 3 - 4 роки в порівнянні з Европою.

Причин цього відставання більше, деякі виходять із цієї статті, інших торкнемося. Не думаймо, однак, що тутешня молодь менше здібна, ні, але в Европі вона в школі п'ять годин на день, шість днів на тиждень, має 30 лекцій солідних предметів, крім 18-25 годин домашнього навчання. Тут маємо такі лекції як автоводійство, танці, товариське співжиття і т. п, що фактично до школи не належать. А з цього випливає важливий фактор наставлення, бо на континенті уважають що гімназія — це підготова до дальшого життя шляхом праці, а тут зчаста, що це — частина розривки, т. зв. „ґуд тайм". Таке наставлення треба змінити, і є ознаки на те, що зміни, хоч поволі, але приходять.

Ф. Лукіянович

С. Риндик

ВІДЛІТАЛИ ЖУРАВЛІ

(Оповідання А. З.)

(3)

Цей швець переконав мене, що моє діло остаточно пропаще. Але я сказав собі: не подасться шкура, то подадуться мої ноги, бо вони ще досить молоді. Ходять же китаяночки в таких тісних ходульках, що їм там виростають не ступні, а кінські копита. І, не дивлячись на це, насолоджуються життям. То чому ж я не можу примусити свої ноги, щоб були трохи скромніші? І навмисне почав ходити в штиблетах, а на всякий можливий кінець вибрав собі з нашого запасу ще два черевики. Вони не пасували один до одного, але різниця була невелика: правий носок був вузький, а лівий широкий. Тому я носив їх у будні, а штиблети тільки в свята. Решта обуви пішла назад на горище. Це мав бути залізний запас на дальші періоди революції. Розумна людина повинна з усього витягти якусь науку. А тому не викидайте ніколи своїх старих черевиків на сміття, а смаруйте їх рициною, міцно зв'язуйте до-пари і викидайте на горище. Починайте це від сьогодні. Колись ваші діти чи внуки подякують вам.

За якийсь час генерали Пілсудського втекли додому, а до Кам'янця прийшла червона ґвардія Леніна. Вона складалася з елементів, що були цілковитими неґативами попередніх генералів. Самі люмпи. Кожний мав інакшу одежу, а на голові або баранячу кучму, або вушатку, або жидівську ярмулку, або турецьку феску, або нічого. На ногах був такий самий порядок. Ця ґвардія, попавши на свіжу територію, насамперед відбірала від населення всяку соціялістичну власність: взуття, одежу і наголовники, а при тому і все інше.

Господиня порадила мені заховати штиблети якнайдалі. Я так і зробив і не каявся. Бо коли взяли під ревізію мої черевики і побачили, що один гостроносий, а другий туподносий, то не тільки залишили їх мені, а ще й спочутливо поплескали по плечах і сказали, щоб я не журився, бо вони скоро винищать усіх буржуїв, запровадять соціялізм, і тоді кожний пролетар дістане черевики з найкращого хрому, а не таку сволоч, як на мені. Це були досить милі хлопці.

Та прийшла біда з іншого боку. Від вересня почалася школа. Ще попереднього шкільного року я втратив посаду в гімназії, де перед тим учив хлопців латинської, а ще раніше і грецької мови. Революція всановила необов'язковість цих мов, а ніхто з учнів не хотів брати на свою шию необов'язкового тягару, і я залишився без варстату праці. На моє щастя, в одній із початкових шкіл міста звільнилася посада вчителя, бо тамошній учитель дістався до міністерства народної освіти, де зайняв посаду директора департаменту високих шкіл. Тож мені вдалося впхатися на його місце. Та коли у вересні я показався в школі, діти страшенно зраділи і, показуючи пальцями на мої черевики, заходилися від реготу. Даремно я переконував їх, що скоро настане соціялізм і всі ми будемо ходити в правильних черевиках із найліпшого хрому, вони не хотіли мене розуміти і далі сміялися. Про якусь науку не могло бути й мови. Я поскаржився управителеві, і він мені порадив дуже простий вихід із тяжкої ситуації: гострий ніс обрубати, або тупий загострити. І на це дав мені звільнення від служби на один день.

Але шевці, всі як один, сказали, що до такої операції міг додуматись тільки повний неук у шевськім ділі. І коли я спитався, чому ж саме така операція неможлива, то ніхто не вважав за потрібне відповідати, тільки один сказав:

— Питався дід баби, де хвіст у жаби, а баба хихоче, сказати не хоче.

І більше нічого. Я цієї алегорії не зрозумів, але вона мені сильно сподобалась, і я вирішив познайомитися ближче з цим Езопом, тому відрекомендувався йому. Моє ім'я і прізвище зовсім не зворушили його. Так само він не вважав за потрібне назвати себе. А коли я нагадав йому про це, то почув, що він:

— На ім'я Розбий - Горня, а на прізвище — Макітрище.

І більше ні слова.

Ідучи після цього додому і роздумуючи над пригодами дня, я прийшов до висновку, що в дійсності революція дуже цікаве явище і була б зовсім пожаданою і приємною, якби було що їсти, що пити і в чому ходити. Бо ось хоч би взяти шевців: революційна метаморфоза відбулася і серед них. До революції, коли була шкура, кожний швець робив за двох дурних, нахилившись над копитом. І цей факт добре зафіксувала народна приповідка „у шевця нема лиця, тільки потилиця". А сталася революція і не стало шкури, всі шевці поробилися Езопами і великими філософами. Інакше не говорять, як метафорами і алегоріями. Зрозуміло, кожна філософія, не тільки шевська, постає з якогось нечев'я: одному бракує шкури, другому клепки, третьому олії, четвертому ще чогось, — і так народжуються різні філософічні системи: монофантастичні і поліфантастичні.

А вернувшись думкою до своїх безталанних черевиків, я побачив, що нема іншої ради, як утекти із школи, бо не мав найменшої охоти бути блазнем для шкільної галайстри. А показуватися на вулиці в штиблетах означало першого ж дня позбутися цієї соціялістичної власности. І я втік до сусіднього містечка Жванця, до хвершала, що мав мою сестру. Там я одягнувся в білий халат і помагав шваґрові лікувати людей. За це носили нам яйця, молоко, часом масло і навіть свинину. Кращого життя не можна було бажати.

Але скоро все змінилося. Прийшло з-за Збруча українське військо, розігнало на чотиря вітри червону ґвардію, і я скинув медичний халат і вернувся до Кам'янця. На жаль, довго там не попасав, бо Москва притягнула нових ординців і знову вдарила на нас. Треба було втікати, але на цей раз не до Шатави, а на захід. І одного листопадового ранку я подався на еміґрацію, в напрямку на Гусятин. Взувся у свої штиблети, взяв у торбу черевики, боханець хліба, чисту сорочку і перед досвітком вирушив в дорогу, в гурті ще чотирьох таких самих, як я. Дорога роїлася людьми. Одні гнали на возах, другі волоклилися пішки. В голові безнастанно бриніли слова:

Відлітають сірим шнурком
Журавлі у вирій...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Школа Українознавства Учительської Громади в Нюарку

7-го лютого відбулося прощання сімох випускників вищого курсу, які склали кінцевий іспит, перед комісією під проводом делеґата Шкільної Ради УККА проф. Богдана Загайкевича, при участі екзамінаторів д-ра К. Кисілевського і проф. Д. Горняткевича. У світлиці Пласту зібрались батьки, учні та запрошені гості. Після молитви прощав випускників директор К. Кисілевський, підкреслюючи величезну працю, що її виконали спільними силами батьки, професори та учні.

Свідоцтва отримали: 1. Богдан Воробець (добрий успіх), 2. Ольга Карпенко (дуже добрий успіх), 3. Юрій Кордуба (добрий), 4. Оксана Нагнибіда (визначний), 5. Марко Олесницький (дуже добрий), 6. Юрій Торбич (добрий), 7. Татіяна Цибик (визначний). Дир. Кисілевський інформував учасників про працю на курсах українознавства, де в цьому шк. році є 70 учнів у малих групах для кращих успіхів. Управу ведуть: пп. К. Кисілевський і Д. Горняткевич, які навчають предметів українознавства за пляном Шкільної Ради. До збору входять також пп. Б. Загайкевич, Іванна Коваль і Мирослава Пришляк.

Від двох років особливістю школи є „кляса для наших найменших", в якій пані І. Коваль навчає і виховує дітей у віці від 5 до 7 років у світлиці ОбВУА при Белмонт евню 9. Наука грамоти, виховання любови до свого рідного, святкування наших найбільших подій цими маленькими учнями витискають сльози радости на очах приявних батьків. Сум огортає учасників імпрез на думку, що тільки невелика кількість батьків розуміє ідею створення цієї приготовної кляси. Управа школи повна віри, що також інші батьки, пішлють сюди своїх дітей з новим шкільним роком, щоб продовжувати домашнє родинне виховання своїх найменших.

Цього шкільного року буде тут матура для 10 учнів у найвищій клясі. Якраз ці учні виявили на прощанні своїх трохи старших товаришів багато самостійної праці в ділянці українознавства. Учениця Маруся Процюк деклямувала уривок із „Слова про похід Ігоря", даючи доказ глибокого переживання найстаршої поезії. Учениця Уляна Станько читала оригінальну доповідь про Франкову розвідку "Із секретів поетичної творчости", напрацювавшись багато над її укладом, як про це свідчив покреслений рукопис, що його виявлено приявним учасникам. П. Евген Цибик в імені Комітету Батьків подякував Вчительському Зборові за важку працю в школі. Скромне прийняття гостей і учнів, влаштоване Комітетом Батьків, закінчило цю справді гарну імпрезу.

Лекції УМІ скрипкової кляси проф. В. Цісика відбуваються вже від кількох років в Нюарку в домівці ОбВУА. Ще недавно я часто слухав, як ті малі діти вчилися тягнути смачком та оце в суботу 23 квітня вони ставали до річних іспитів Асоціяції Учителів Музики Стейту Ню Джерзі і всі вони одержали найвищі оцінки включно зі золотими дипломами, при чому більшість з них є з найвищих ромів. І. Стройник та Ю. Вожаківський є вже членами стейтової симфонічної оркестри. За честь бути членом тої оркестри змагаються кожного року всі найкращі молоді інструменталісти з цілого стейту Ню Джерзі. Коли слухаю їх тепер і думаю про їх успіхи, стає мені жалко, що майже не чую вже про початкуючих інструменталістів. Невже наша іміґрація в ЗДА вважає музичне виховання своїх дітей зайвим балястом.

Заг. Збори Окр. Комітету УНСоюзу, Нюаркської округи відбулися 1-го травня в приміщенні української централі. На зборах явилися делеґати Відділів УНС 27, 76, 133, 152, 371, 459, 490. Збори відкрив голова Окр. Комітету п. Ю. Баранюк, вітаючи представника централі п. Й. Лисогора, заступника президента УНСоюзу та делеґатів поодиноких Відділів, пояснив приявним ціль скликання цих зборів. Опісля забрав голос представник централі УНС п. Й. Лисогір, який подав стан і ріст членства УНС, з окрема на терені нюаркської округи, та заторкнув при цьому багато цікавих культурно - політичних проблем, спинившися довше на організаційних справах. Промовець порушив м. і. також справу святкування в 1961 році 100-х Роковин смерти Т. Шевченка і у зв'язку з тим поставлення пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні та видання окремих поштових значків. В оживленій дискусії забирали голос: голова, В. Салабун, П. Заблоцький, д-р О. Утриско, І. Бакум, Г. Чорномаз і Лобур. На запити делеґатів відповідав представник Екзекутивного Комітету УНС. По вичерпанню порядку нарад голова п. Ю. Баранюк подякував представникові Централі УНС п. Й. Лисогорові за виголошення цікавого реферату і приявним делеґатам Відділів УНС за участь на зборах і в дискусії.

О. У.

Успіх оперової співачки Марти Кокольської - Кобринової

Без розголосу й реклями сталася замітна подія на овиді нашої музичної культури Ню Йорку. 30 квітня в залі Фешен Інституту в програмі оперового ансамблю Експериментального Ліричного Театру, аранжованого професорами вокального мистецтва Грацією Панвіні та Куртісом Райсом, відограно відому оперу Джакомо Пуччіні „Богему", в якій головну ролю Мімі відспівала і відограла наша відома молода сопраністка Марта Кокольська - Кобринова. Інші ролі обсаджені були добрими співочими силами, прізвища яких в більшості італійські. Оркестрою, зложеною з 30 першорядних солістів, дириґував Вільям Спада, відомий з оперових і симфонічних імпрез Бостону, Рочестеру й Нюарку.

Це здається, перший такий випадок, що співачка з нової української іміґрації в Америці виступила в Ню Йорку в світовій опері в товаристві самих чужинецьких співочих сил. Тому, йдучи з українськими симпатиками голосу нашої співачки на цей її перший прилюдний оперовий виступ, були ми зацікавлені, як випаде цей її виступ, та взагалі, як справиться ця „експериментальна" студія з голосовими й оркестральними ресурсами та технічними засобами цієї опери.

Вислід перейшов найсміливіші очікування. Це був правдивий тріюмф нашої співачки. Коли про цілість вистави можемо висловитися похвально, то виступ п. Марти Кокольської назвати б треба дорогоцінним каменем, який в оправі гарного звучання оркестри, хорів та виконавців інших роль, надав виставі шляхетного блиску. Чужинецька публіка була її голосом захоплена. Оплескам, оваціям і викликуванням не було кінця. Закидали її китицями квітів, а професорами Памвіні і Райс та учителька опери Ерколе, дириґент Спада й інші учасники вистави своїми гратуляціями й обіймами віддавали радо пальму першенства нашій солістці. Всі підносили широку скалю голосу, його чисте звучання, ідеально витончену інтонацію, правильний віддих, почуття ритму, що проявлялось в дуже добрій співгрі голосу з оркестрою, знамените фразування та взагалі уміння сценічного співу. А також у виразистій грі сценічній виявила себе п. Кокольська доброю артисткою. Тому вже на виставі запропоновано їй обняти декілька оперових роль, до підготови яких мала б працювати з дириґентом А. Шіяретті.

П. Марта Кокольська-Кобрин унаслідила музичні та вокальні здібності по батькові й матері, вуйком якої був славний свого часу баритон-бас о. Амвроз Рибак. Ще дитиною почала вона науку співу в консерваторії „Моцартеум" у Зальцбурзі, у проф. Міляновіч, опісля, після довшої перерви, в Ню Йорку у проф. Маєра, а відтак, за порадою колишнього артиста львівської опери М. Ольховово, звернулася до знаменитого вокального педагога проф. В. Драйковського, учня славної Муравйової з Києва, і його фаховій і наполегливій праці завдячує, що могла стати співачкою в теперешній формі.

Побажаймо їй дальших успіхів, на славу українського імени.

Д-р Віктор Пацлавський

День Матері в Міннеаполісі, Мінн.

8-го травня в церковній залі відбулося свято для відзначення Дня Матері, улаштоване Рідною Школою Українознавства громади УПЦеркви св. арх. Михаїла в Міннеаполісі.

Свято відкрито вступним словом та молитвою настоятеля декана митроф. прот. д-ра о. В. Левицького. Заповідала виступи учениця І. курсу ІІ. ступня Рідної Школи Галина Фрідрих. Першою точкою був виступ учительки Рідної Школи п-ні Ольги Хоролець з добре виголошеним змістовним рефератом про українську матір.

По рефераті під керівництвом заступника завідуючого Рідною Школою — керівника дитячих імпрез п-ні Надії Каркоць при допомозі учителів - пань Т. Карей, Р. Грицак і З. Данилюк. Учні Рідної Школи гарно описалися своїми виступами на сцені, відчитавши вірші: Л. Хоролець — „Мала помішниця", М. Данилюк — „На Свято Матері", спільно Х. Фридрих і О. Каркоць — „Матуся кохана", О. Каркоць — „Христос Воскрес", спільно В. Хоролець, М. Грицак, А. Каркоць і В. Якимець — „Моя Мама", А. Каркоць — „Співанка", спільно І. і Х. Амброзяк, Л. Левицька, О. Станіславів, Б. Лісович, В. Якимець, П. Плювак і В. Карен — „О, мамочко", В. Карен — „Матусине Свято", О. Левицька — „День Матері", І. Левицький — „Рідна мово" і Леся Филипович та учителька О. Хоролець — „На перехресті"; проспівали пісні Оксана і Любов Левицькі — „Привіт тобі кохана мамо", а Людмила Остроушко гарно грала на акордеоні.

На закінчення свята всі діти Рідної Школи відспівали „Многая літа" і піднесли своїм мамам і бабусям в подарунок квіти. Присутні на святі нагородили всіх виконавців гучними оплесками.

По закінченні офіційної частини свята мами - членкині Батьківського К-ту К. Филипович, О. Бреславець, Станіславів, О. Амброзяк і др. — підкріпили дітей і всіх присутніх смачною перекускою.

Треба висловити подяку учителям, які працювали з дітьми над програмою свята, та членам батьківського комітету за труди про організації Свята.

Д. Я., член УНС

Великодні виставки в Українськім Музею в Шикаго

Український Музей в Шикаго проявляє оживлену діяльність. Після великої Мазепинської виставки в лютому ц. р., прийшла черга на нову, цим разом Великодню.

Цю виставку, приміщену у великій залі Музею, відкрито в суботу 9-го квітня і тривала вона до неділі 24-го квітня включно.

У двох габльотах і в тарілках на столах виставлено частину збірки писанок Музею, репрезентуючих різні українські землі, різні стилі, народних та мистецьких - стилізованих. Деякі з виставлених писанок ще передвоєнні — старокраєві.

Виставлено велику збірку великодних чисел наших часописів та магазинів. Поприте виставлено колекцію великодних карток.

На столах розставлено поверх 200 карток роботи наших найвизначніших мистців. Не має тут зовсім маломистецьких карток, які можна назвати українськими тільки з огляду на напис, дуже часто малограмотний.

Картки упорядковані за темами, з гарно виконаними написами.

Як при різдвяних картках, так і між великодними, картки з релігійною тематикою є в значній меншості. За те багата група обрядово - побутових. Невелика, але барвна група це картки з мотивами свячення пасок. Найчисленніша група карток це картки з мотивами писанки, чи то самих чи в комбінації з іншими великодними мотивами, як лоза, інші великодні, „сніди" та квітами.

Повна життя та руху група карток з гагілками та іншими великодними звичаями, як обливання, христосування, дарування великодного ясчка, тощо.

Зближена до неї група карток з дітьми та їхніми забавами.

Багата група карток з патріотичними мотивами.

Доволі незначно репрезентована група карток з типами та краєвидами. Картки стилізовані та пластові мають мотиви з УПА.

На загал ця виставка дає глядачеві прегарний образ українського Великодня та є доказом, що наша продукція великодніх карток скомерціолізувалася, і є поважним сектором нашої мистецької графіки.

Д-р Роман Верес

Збори „Самопоміч", Відділ в Пассейку

3-го квітня ц. р. відбулися в Пасейку в приміщенні „Народного Дому" Загальні Збори „Самопомочі". Збори відкрив уступаючий голова п. Петро Ігнат. На пропозицію п. Петрика вибрано на голову Президії мгр. Стефанова, а на секретаря інж. Осипа Клисяка.

Уступаючий голова п. д-р Ігнат відмітив зразкову працю членів управи за минулий рік, яка позначилася успіхом через заснування при „Самопомочі" Кредитівки. П. А. Вук виголосив змістову доповідь на тему „Кооператива, її значення та які користі має наше громадянство з членства в „Самопомочі" та в Кредитівці". Комісія Матка на внесок п. інж. Чайківського запропонувала склад нової Управи, до якої увійшли слідуючі панове: інж. Коцур, п. Ярослав Петрик, інж. Клисяк, Вакалець, Володимир Медвідь, Турчин і Т. Струк. До Контр. Ком. увійшли д-р Третяк, інж. Чайківський та Решитняк. Цей склад Загальні Збори прийняли одноголосно.

Згідно з постановою Загальних Зборів нова управа 9-го квітня уконстатувалася в такому складі: голова — інж. Осип Клисяк, заст. — Ярослав Петрик; секретар — Володимир Медвідь, скарбник — В. Вакалець, орг. реф. — інж. М. Коцур, сусп. опіка — Т. Струк, культ.-осв. реф. — П. Турчин. Нова управа відбула перше засідання, намічуючи плян праці. Тому, що скількість членів 248, як на Пасейк, є незадовільна, рішено в цьому році щонайменше її подвоїти. Рішено уділювати допомогу студіюючій молоді членів у вищих школах. Допомагати шкільній дітворі бідних членів при закупівлі книжок та плаченні за шкільну науку в школі українознавства. Допомогти Кредитівці в початках її розвою, зайнятися збиранням уживаної одежі і відсилати її до Польщі і інших країв, для наших знедолених братів і сестер, щоб бодай у той спосіб доказати їм, що ми про них не забуваємо. Співпрацювати тісно з церквою, яка нас духово і морально піддержує і по можности помогти церкві матеріяльно в її потребах. Організувати прогульки та ескурсії для членів та їх родин, уділювати правничі поради.

Нова Управа „Самопомочі" просить пасейське і околичне громадянство масово вписуватися в члени „Самопомочі" та її Кредитівки.

О. М.

1860 МЮНХЕН — ПЕРЕМІГ МЕНЧЕСТЕР ЮНАЙТЕД 4:2

Змагання футболу двох гостюючих в Ню Йорку закордонних команд закінчилися перемогою німців, які виявилися більше зіграною групою, хоч і англійці індивідуально виявляли високі технічні вміння. 1860 після цих змагань виїжджає вже до Мюнхену, а Менчестер щойно почав своє турне. На наступну неділю англійці гратимуть змагання зі шотляндцями, а 12 червня у Филаделфії проти нашого Тризуба. В передзмагу Ню Йорк Амерікенс перемогли високо 8:0 італійців, при чому стрільцями воріт були: Нога 3, Еверіт 3, та Кліcс 2. Змагуни Тризуба — Нога, Кравець, Ілай та Рач, які грали в Ню Йорк Амерікенс, заграли ці змагання дуже гарно і заслужили собі на признання від менаджера Менчестеру містера Базбі, який приглядаючись змаганням з признанням говорив про Ногу та Ілая, ставляючи їх нарівні зі змагунами Англії.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність наш Невіджалуваний і Найдорожчий

МУЖ, БРАТ, ВУЙКО і ДІДУСЬ,

д-р ЮЛІЯН НАЛИСНИК

який заснув у Бозі дня 22-го квітня 1960 року, прийнявши Найсвятіші Тайни.

Цією дорогою складаємо нашу щиру подяку всім Тим, що висловили нам стільки співчуття і серця у нашому великому горю.

Сердечну подяку складаємо Всечеснішому о. М. Кулиничеві за відправлення похоронних обрядів, а братові о. Ю. Слоневському з Филаделфії за відправлення Панахиди та участь в Похоронах.

Зокрема висловлюємо нашу глибоку вдячність Президентові в екзилі Д-рові Степанові Витвицькому за слова співчуття і за особисту участь в Похороні. Щиро дякуємо Головній Управі Т-ва Оборони Лемківщини і його Відділам, Головній Раді Братства УСС і Станицям в Ню Йорку і Торонто, Т-ву ОбВУА, Т-ву Українських Правників за прислані вінки і слова співчуття. Сердечно дякуємо Товаришам по зброї Покійного і Представникам Організацій пп. д-рові С. Ріпецькому, д-рові І. Козакові, С. Женецькому, д-рові Дзерович і д-рові В. Калині за зворушливі слова прощання під час Панахиди і над могилою. Також дякуємо Членам хору „Дзвони" і їх дириґентові п. Б. Крушельницькому за відспівання Панахиди. Ми глибоко вдячні всім Рідним, Приятелям і Знайомим, що жертвували на Служби Божі за душу Покійного, всім, які зложили квіти і вінки на Його домовину і всім Тим, що усно і письменно посилали до нас із словами співчуття.

Дякуємо також похоронному заведенні П. Яреми за сумлінне переведення Похоронів.

Хай Всевишній винагородить всіх Вас стократно.

НАТАЛІЯ НАЛИСНИК і РІДНІ

Замість квітів на свіжу могилу бувшого судового Радника,

д-ра СЕМЕНА ФЕДУНА

пересилають — $ 15.00

на фонд української греко-кат. церкви в Новому Ульмі, де Покійний проживав в таборі.

д-р РОМАН і ГАЛЯ СОСЕНКИ

ПРЕЗИДЕНТ УНР В ЕКЗИЛІ і ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН УНРАДИ

з сумом сповіщають Українське Громадянство,

що 29-го квітня 1960 року, в Буенос Айресі, відійшов у вічність, на 66 році життя, трудолюбивий і кришталево-чесний патріот України.

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ

інженер Віктор Модестович ЛЕВИЦЬКИЙ

Голова Представництва Виконавчого Органу УНРади на Арґентину.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН УНРАДИ

ЖИТТЯ НА СЕЛІ

Сім літ тому, ми переїхали жити на село. Сорок років на це чекав, про веселе безжурне життя мріяв, як це було колись вдома.

Жити серед зелених дерев, дихати свіжим повітрям, їсти харчі зі свого городу, пити джерельну воду.

Побув я два місяці на селі. Коли вже пізнав усі недостачі і благодаті, почав їх порівнювати, чи вийде з того, який баланс. Чи краще на селі чи в місті.

Від автобуса до хати маю 15 хвилин ходи. Хідників у нашім селі ще нема, то треба добре обминати авта. Як тільки приходжу до своєї загороди, насамперед бачу світло з хати. Зараз стає приємно на душі, бо там дружина з вечерею чекає. Перше дерево по дорозі до хати — це величезна липа. Вона своє гілля наче руки простягнула аж поза вічнозелений пліт, ніби „добрий вечір" хоче сказати. Липу завжди приємно бачити. Вона, як рідна мати, цвіте, пахне, бджілок солодким нектаром годує. Деякі важливіші рослини, то я поназивав їх власними іменами, щоб мені пригадували сталих гостей-покупців у Сурмі. Ось при вході до загороди росте великий дуб, більший за всі дерева на нашім подвір'ї, а може навіть в цій околиці. Місцеві люди переказують, що під тим дубом „наш" земляк Алберт Заборовський зі Львова купив цілу околицю Седдл Рівер від індіянів 1879 року. Тепер ця родина Заборовських підписнеться „Zabriskie". В актах купна виразно написано Заборовський (Zaborowskiy). Може це був українець? Бо так лиш українці підписуються. Того дуба я назвав „Маланюк". Зараз коло нього росте клен, він так само високий, але трохи тонкий, має дуже великі листки, закидає ними цілий город ще й сусідам не жалує. Це клен „Барка". На середині городу, на зеленій поляні є три берізки, на них пташки люблять свої гнізда класти, вони стоять під захистом дуба і клена, прикрашують цілий город. Всі три берізки якби з одного пня виросли, і їх назвав чоловічими іменами: „Бойчук", „Рубчак", „Тарнавський".

При самім вході до сіней росте собі чепурненький рододендрон. Вкритий гарними здоровими листками, цвітами. Всі на нього звертають увагу. Він завжди на вітрі і холоді близько стежки, завжди його топчуть, діти його шарпають. Але це йому не шкодить, він навіть не потребує такого піклування, як інші ростини. Рододендрон бере собі харч з усього. Як його трохи обломлять, то на тім місці виросте гостре колінце, і часом цим колінцем він деколи дряпне. Цього рододендрона я назвав „Ікер".

Ще є десятки інших дерев і сотки рослин, я гадаю ще за виноград, він росте коло ґаражу і закриває собою безладні камінні сходи, що ведуть до пасіки. З цим виноградом багато клопоту: на весну треба захищати його від метеликів, що завжди хочуть нанести своїх яєчок у його пучки, з того виросте хробачок і за одну ніч з'їсть увесь цвіт. Виноград прикрашує місце, але сам не є забезпечений навіть від вітру. Часто його зриває вітер. Спочатку літа, як ще зелений, то квасний, як тільки дозріє, пташки його розкрадуть таки ще перед сходом сонця. Він багатий на вітаміни і я назвав його Понеділок.

Найкраща квітка в нашім городі — це лілея. Не знаю, звідки вона взялася, але як зацвіте, так хоч стань і дивися, красота, пахощі, розкіш. Ім'я її „Килина" (Килина, дружина поета Тарнавського, вона переведа українські „Думи" англійською мовою, що незабаром вийдуть друком).

А ще кращою квіткою на городі Сурмачів це дружина Настуня, бо вона виплекала цю лілею і всі інші квітки, що їх є тисячі. (Цього року 18. травня „Гарден Клаб" у Седдл Рівер, робив прогульку до нашого городу, бо дізналися, що він один з найкращих в околиці).

Оце мав би бути такий баланс життя на селі, на природі. Чисте повітря, ярина, цвіти, дерева, пташки і т. д. Але також комашня, робачня, гризуни, смоктачі на кожнім кроці, в повітрі, на землі і під землею. Кожного дня і ночі треба варту мати і найновішу зброю на них вживати.

Сім літ тому ми найшли тут усе найгірше, що думали, могло бути. Вороги зо всіх сторін, для оборони тільки пташки, бджілки, вуж, дружина і я. За ті роки через повітряне скроплювання отрутою ДДТ по державних лісах, парках і в околиці мали вигубити гусениці, але вигубили замість того велику скількість корисних пташок. Половина наших кліток цього року стоїть порожньо, вуж зледащів, потовстів, не їв би і миші, навіть якби сама в рот влізла. Цілий час лежить собі під вуликами, і здається поїдає бджілки з медом, які перетяжені падають перед вуликом, не маючи сили до вулика долізти. Лишилися тільки бджілки і нас двоє. Тай ми вже не ті самі, що були сім років тому. Вірте, або ні, комашня вже виробила антиотрую проти ДДТ, вони тепер від того ще більші і сильніші. Як дружина йде її скроплювати, вона вже рано чекає коло дверей і потім юрмою летить за нею.

Правда, фабрики далі просперують і все сильнішу отруту виробляють, як хлордейл, даедрін, мелатіон і ін. Але, здається, вона більше шкоди робить людям, як комашні. Комашня якимось чудом скоро пристосовується до нової отрути, а чоловік ні, вся отрута лишається в землі і переходить потім в овочі та городину, а навіть через траву в м'ясо.

Щоб троха застерегтися від отрути і штучного гноєння, ми почали переводити свій город на органічний город. Що вийшло з землі, віддаємо назад у землю. Жінка післала мене на ринок купити звичайного коров'ячого гною. Є, каже продавець, мішок коштує $3.75. Я підніс мішок, він легонький, я питаю, що там є, він каже „кавс драпінг" 75 ц. фунт. Ох, а то що? Цукор коштує 10 ц. за фунт, мука 15 ц., а коров'ячий гній аж 75 ц. за фунт. „Гуд бай" — кажу, прощавай „органічний городе", прощавай село!

Здається, що ні плянети не зіб'ються, ні сонце не остигне, ані атоми людей не винищать, але комашня. Вона тут була скорше як люди, і, здається, вона тут існуватиме найдовше.

Мирон Сурмач,
(Седдл Рівер, Н. Дж.)

Соціялісти в різних країнах солідаризуються з становищем „великої трійки" в Парижі

Токіо. — Лідер соціялістичної партії в Японії Інхіро Асанума, як також генеральний секретар новозаснованої Соціяльно-демократичної партії Екі Соне, в подібних одна до одної деклярацiях засудили поведення Хрущова в Парижі, як „надзвичайно жалюгідне", яке не відповідало інтересам миру. Ці японські соціялісти постійно критикували Америку і японсько-американський союз, але в даному випадку виступили проти Хрущова. Ніякий японець не всилі зрозуміти, як можна було жадати від президента ЗДА, щоб він сам себе позбавляв обличчя, каючись перед Хрущовим. Подібне явище в інших країнах, де соціялісти стоять або при владі — як ось в Швеції — або становлять сильну опозицію, як ось в Англії. Закордонний міністер в Голляндії Йосиф Люнґ та прем'єр Данії Віґо Кампман склали заяви жалю з приводу невдачі Паризької конференції. Так само вся демократична преса в Італії і в Швайшарії займає рішуче становище проти Хрущова. Вся соціялістична преса в Англії, завжди критична до уряду Мекміллена і до ЗДА, одностайно виступає в обороні Мекміллена, що його Хрущов здискваліфікував, як мирового посередника в Парижі.

Кубинський архиєпископ проти комуністичних впливів на Кубі

Гавана, Куба. — Римокатолицький архиєпископ в Сантіяґо де Куба Енріке Перез Серантез в своєму посланні до вірних, яке відчитувано в церквах, гостро виступив проти комуністичних впливів на Кубі та закликав своїх вірних римокатоликів „поборювати того ворога, що є в середині країни". Це послання призначене для церков в провінції Орієнте, передрукували єдині ще незалежні часописи на Кубі „Інформасіон" і „Ель Крісол" в дні 17-го травня. Урядова преса і радіо зіґнорували цей пастирський лист. В політичних колах звертають увагу на появу цього листа, бо недавно уряд прем'єра Кастро оголосив, що всі ті, які виступають проти комуністів, є „прихильниками контрреволюційної акції проти уряду", і їх треба б карати смертю або довготерміновою в'язницею. Пастирське послання архиєпископа Переза викликало здивування серед кубинського населення, бо цього архиєпископа досі вважали за приятеля Фіделя Кастра, якому він врятував був життя за революційну діяльність в 1953 році. Архиєпископ випросив помилування для Кастра, а уряд тодішнього президента Батісти зліквідував був Кастрових приятелів, які брали участь в бунті 1953 року.

У північно-східній частині ЗДА температура має бути вища від нормальної

Вашинґтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що в місяці від половини травня до половини червня має бути температура тепліша в північно-східніх стейтах ЗДА. Ця тепліша від нормальної температура мала б бути в східніх частинах стейтів обох Дакот і Небраски, Міннесоті, Айові і Мізурі та в інших стейтах, що лежать на сході аж по Пенсилвенію і Ню Йорк. Бюро погоди подає для цього часу таку пересічну нормальну температуру для 4-ох центрів ЗДА-Ню Йорк - 66.5, Шикаґо - 64.5, Денвер (Колорадо) - 61, і Сан Франціско - 58.3. В інших стейтах мала б бути нормальна для цієї пори температура, а холодніше як нормально мало б бути у північно-західніх і південно-східніх стейтах. Більше як нормально дощів передбачають в північних стейтах аж по Мишиґен і Иллиной, а менше від нормальних опадів у стейтах на центральному східньому узбережжі і в Тексасі та Ню Мексіко.

Американський Червоний Хрест посилює досліди над трансфузією крови

Кензас Сити, Мізурі. — Крайовий голова Американського Червоного Хреста Роленд Гарриман 16-го травня заявив на річній конвенції цієї добродійної установи, що плянується вдвоє збільшити досліди над тим, як найкраще використовувати кров та її складники при лікуванні хворих. На цих зборах є присутні більше як 4,000 делеґатів із цілої країни. Невістка Президента пані Барбара Айзенгавер відчитала звернення Президента, який перебував тоді на конференції в Парижі, і який заявив, що і він у Франції і АЧХ змагають до тієї самої цілі „збудувати гуманний світ, в якому могли б жити поруч люди як добрі сусіди в гідності, безпеці і добробуті". Голова АЧХ Гарриман ствердив, що внаслідок жертвенности американців Червоний Хрест находиться в дуже добрій фінансовій ситуації, бо має біжучих фондів на суму дол. 12,884,000, які можна б зужити на допомогу тим, які її потребували б на випадок стихійної катастрофи. Гарриман казав, що фонди є в касі ЧХ тому, що природа була жертвенна в останніх роках, бо від 1956 року не було більшої катастрофи в цій країні. „Одна більша катастрофа, казав Гарриман, випорожнить нашу касу, тому не сміє зменшуватися жертвенність громадянства".

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 64, відбудуться в суботу, 21-го травня 1960 р., в год. 7:30 веч., у Вінярського в Патерсоні. — І. Бурий, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 342, відбудуться в неділю, 22-го травня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в шкільній залі ч. 2, під церквою св. Димитрія. Просимо всіх членів явитися, заплатити вкладки, а довжників просимо не заставляти Управу Т-ва пристосувати до них дотичні параграфи статуту. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Йосафата, Відд. 217, відбудуться в неділю, 22-го травня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в церковній залі при 305 Hudson Ave. Проситься членів прибути на означений час та привести нових кандидатів на членів Б-ва та УНСоюзу. — К. Шевчук предс.; Ф. Голод, фін. секр.; В. Симонів, кас.; В. Колданський, рек. секр.

ТРЕНТОН, Н. Дж. — Місячні Збори Членів Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 245, ім. Б. Хмельницького, відбудуться в неділю, 22-го травня 1960 р., в год. 2-ій по пол., в залі Української Прав. Парохії св. Тройці, при 824 Adeline St. — О. Гоянюк, голова.

Посмертні Згадки

Михайло КІМАН, член Відд. 58 УНСоюзу в м. Ютика, Н. Й., помер 16-го квітня 1960 року, на 67-му році життя. Покійний народився в селі Лібава, пов. Ліда. Полишив у смутку дружину Юлію, яка є також членом УНСоюзу. — Хай американська земля буде Йому легкою.
І. Я., секр.

Євген КАРПОВИЧ, член Т-ва „Вільна Україна", Відд. 200 УНСоюзу в Озоне Парк, Н. Й., помер 30-го квітня 1960 р., на 51-му році життя. Покійний народився в селі Різдвяни, пов. Теребовля, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, дві доньки: Катерину і Анну, брата Юліяна, дві сестри: Гелен і Анну та двох швагрів. Похорон відбувся 6-го травня 1960 р., з пох. заведення до католицької церкви, а опісля на цвинтар св. Івана — в Middle Village. — Вічна Йому Пам'ять.
В. Ворґуль, секр.

Уляна УДАДЕНЬКО, членкиня Б-ва св. Василія, Відд. 168 УНСоюзу в Перт Амбою, Н. Дж., упокоїлась в Бозі 22-го квітня 1960 р., по короткій недузі, на удар серця, на 68-му році життя. Покійна походила зі с. Богацка, ґуб. Полтава, Україна. До УНСоюзу Покійна вступила 1950 р. Полишила в смутку доньку Анастасію, внуків і правнуків. Похорон відбувся 24-го квітня 1960 р., з пох. заведення до української прав. церкви в Бавнд Бруку, Н. Дж., звідки по відправленні похоронного обряду, Покійну відпроваджено на цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж. — Вічна Їй Пам'ять!
Гр. Бабин, секр.

ТАРЗАН, ч. 4457. Смерть по творі!

Комахолюд кинувся зі списом на Тарзана...

Але швидка рука відбила зброю!

І тоді, ричачи з помсти, Тарзан прискочив до потвори!